2024/2994

4.12.2024.

DIREKTIVA (EU) 2024/2994 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 27. studenoga 2024.

o izmjeni direktiva 2009/65/EZ, 2013/36/EU i (EU) 2019/2034 u pogledu tretmana koncentracijskog rizika koji proizlazi iz izloženosti prema središnjim drugim ugovornim stranama te rizika druge ugovorne strane za transakcije izvedenicama čije poravnanje obavlja središnja druga ugovorna strana

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 53. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europske središnje banke ([1]),

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ([2]),

budući da:

(1) Kako bi se osigurala usklađenost s Uredbom (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća ([3]) te kako bi se osiguralo pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta, u Direktivi 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([4]) potrebno je utvrditi jedinstven skup pravila za otklanjanje rizika druge ugovorne strane u transakcijama izvedenicama koje obavljaju subjekti za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) ako je takve transakcije poravnala središnja druga ugovorna strana koja ima odobrenje za rad ili je priznata u skladu s tom uredbom. Direktivom 2009/65/EZ uvode se regulatorna ograničenja rizika druge ugovorne strane samo za transakcije OTC izvedenicama, neovisno o tome jesu li izvedenice poravnane posredstvom središnje druge ugovorne strane. Budući da se dogovorima o središnjem poravnanju ublažava rizik druge ugovorne strane koji je svojstven ugovorima o izvedenicama, pri utvrđivanju primjenjivih ograničenja rizika druge ugovorne strane potrebno je utvrditi obavlja li poravnanje izvedenice središnja druga ugovorna strana koja ima odobrenje za rad ili je priznata u skladu s Uredbom (EU) br. 648/2012 te uspostaviti ravnopravne uvjete za izvedenice kojima se trguje na burzi i OTC izvedenice. Također je potrebno, u regulatorne svrhe i svrhe usklađivanja, ukloniti ograničenja rizika druge ugovorne strane samo ako druge ugovorne strane za pružanje usluga poravnanja članovima sustava poravnanja i njihovim klijentima posluju sa središnjim drugim ugovornim stranama koje imaju odobrenje za rad ili su priznate u skladu s Uredbom (EU) br. 648/2012.

(2) Radi doprinosa ciljevima unije tržišta kapitala i učinkovitog poslovanja sa središnjim drugim ugovornim stranama potrebno je ukloniti određene prepreke za središnje poravnanje iz Direktive 2009/65/EZ i dati pojašnjenja u direktivama 2013/36/EU ([5]) i (EU) 2019/2034 ([6]) Europskog parlamenta i Vijeća. Prekomjerno oslanjanje financijskog sustava Unije na sistemski važne središnje druge ugovorne strane iz trećih zemalja (središnje druge ugovorne strane druge razine rizika) moglo bi uzrokovati probleme za financijsku stabilnost, koje treba rješavati na odgovarajući način. Kako bi se osigurala financijska stabilnost u Uniji i primjereno ublažili potencijalni rizici širenja zaraze u cijelom financijskom sustavu Unije, trebalo bi uvesti odgovarajuće mjere za utvrđivanje, upravljanje i praćenje koncentracijskog rizika koji proizlazi iz izloženosti prema središnjim drugim ugovornim stranama. U tom bi kontekstu trebalo izmijeniti direktive 2013/36/EU i (EU) 2019/2034 kako bi se institucije i investicijska društva

([1]) SL C 204, 12.6.2023., str. 3.
([2]) Stajalište Europskog parlamenta od 24. travnja 2024. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 19. studenoga 2024.
([3]) Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (SL L 201, 27.7.2012., str. 1.).
([4]) Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) (SL L 302, 17.11.2009., str. 32.).
([5]) Direktiva 2013/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ (SL L 176, 27.6.2013., str. 338.).
([6]) Direktiva (EU) 2019/2034 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o bonitetnom nadzoru nad investicijskim društvima i izmjeni direktiva 2002/87/EZ, 2009/65/EZ, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU i 2014/65/EU (SL L 314, 5.12.2019., str. 64.).

potaknulo da poduzmu potrebne korake u prilagodbi svojih poslovnih modela kako bi osigurale usklađenost s novim zahtjevima za poravnanje uvedenima izmjenama Uredbe (EU) br. 648/2012 sadržanima u Uredbi (EU) 2024/2987 Europskog parlamenta i Vijeća ([7]) i sveukupno poboljšale svoje prakse upravljanja rizicima, vodeći računa i o prirodi, opsegu i složenosti svojih tržišnih aktivnosti. Iako nadležna tijela već raspolažu sveobuhvatnim skupom nadzornih mjera i ovlasti za uklanjanje nedostataka u praksama upravljanja rizikom institucija i investicijskih društava, uključujući zahtjev za dodatni regulatorni kapital za rizike koji nisu pokriveni postojećim kapitalnim zahtjevima, ili nisu pokriveni u dovoljnoj mjeri, taj skup nadzornih mjera i ovlasti trebalo bi poboljšati dodatnim i konkretnijim alatima i ovlastima u okviru 2. stupa u kontekstu prekomjernog koncentracijskog rizika koji proizlazi iz izloženosti prema središnjim drugim ugovornim stranama.

(3) S obzirom na to da ciljeve ove Direktive, a to su osigurati da kreditne institucije, investicijska društva i njihova nadležna tijela na odgovarajući način prate i ublažavaju koncentracijski rizik koji proizlazi iz izloženosti prema središnjim drugim ugovornim stranama druge razine rizika koje nude usluge od znatne sistemske važnosti te ukloniti ograničenja rizika druge ugovorne strane za transakcije izvedenicama čije poravnanje obavlja središnja druga ugovorna strana koja ima odobrenje za rad ili je priznata u skladu s Uredbom (EU) br. 648/2012, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka djelovanja oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.

(4) Direktive 2009/65/EZ, 2013/36/EU i (EU) 2019/2034 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Izmjene Direktive 2009/65/EZ

Direktiva 2009/65/EZ mijenja se kako slijedi:

1. u članku 2. stavku 1. dodaje se sljedeća točka:

„(u) ‚središnja druga ugovorna strana' znači središnja druga ugovorna strana kako je definirana u članku 2. točki 1. Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (*).

(*) Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (SL L 201, 27.7.2012., str. 1.).";

2. članak 52. mijenja se kako slijedi:

(a) u stavku 1. drugom podstavku uvodni tekst zamjenjuje se sljedećim:

„Izloženost UCITS-a riziku druge ugovorne strane u transakcijama izvedenicama čije poravnanje ne obavlja središnja druga ugovorna strana koja ima odobrenje za rad u skladu s člankom 14. Uredbe (EU) br. 648/2012 ili je priznata u skladu s člankom 25. te uredbe ne smije prelaziti:";

(b) stavak 2. mijenja se kako slijedi:

i. prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

([7]) Uredba (EU) 2024/2987 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2024. o izmjeni uredaba (EU) br. 648/2012, (EU) br. 575/2013 i (EU) 2017/1131 u pogledu mjera za ublažavanje prekomjernih izloženosti prema središnjim drugim ugovornim stranama trećih zemalja i poboljšanje učinkovitosti tržišta poravnanja u Uniji (SL L, 2024/2987, 4.12.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2987/oj).

„Države članice mogu povisiti ograničenje od 5 % iz stavka 1. prvog podstavka na najviše 10 %. Međutim, ako to učine, ukupna vrijednost prenosivih vrijednosnih papira i instrumenata tržišta novca koje UCITS drži u izdavateljima u koje ulaže više od 5 % svoje imovine ne smije prelaziti 40 % vrijednosti njegove imovine. To ograničenje ne primjenjuje se na depozite ili transakcije izvedenicama s financijskim institucijama koje podliježu bonitetnom nadzoru.";

ii. u drugom podstavku točka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) izloženosti koje proizlaze iz transakcija izvedenicama provedenih s tom institucijom čije poravnanje ne obavlja središnja druga ugovorna strana koja ima odobrenje za rad u skladu s člankom 14. Uredbe (EU) br. 648/2012 ili je priznata u skladu s člankom 25. te uredbe."

Članak 2.

Izmjene Direktive 2013/36/EU

Direktiva 2013/36/EU mijenja se kako slijedi:

1. u članku 74. stavku 1. točka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) učinkovite postupke za utvrđivanje, upravljanje, praćenje rizika i izvješćivanje o rizicima kojima su izložene ili bi mogle biti izložene, uključujući okolišne, socijalne i upravljačke rizike u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, kao i koncentracijski rizik koji proizlazi iz izloženosti prema središnjim drugim ugovornim stranama, uzimajući u obzir uvjete iz članka 7.a Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (*);

(*) Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (SL L 201, 27.7.2012., str. 1.).";

2. u članku 76. stavku 2. dodaje se sljedeći podstavak:

„Države članice osiguravaju da upravljačko tijelo izradi posebne planove i mjerljive ciljeve u skladu sa zahtjevima utvrđenima u članku 7.a Uredbe (EU) br. 648/2012 radi praćenja i otklanjanja koncentracijskog rizika koji proizlazi iz izloženosti prema središnjim drugim ugovornim stranama koje nude usluge od znatne sistemske važnosti za Uniju odnosno jednu ili više njezinih država članica.";

3. u članku 81. dodaje se sljedeći stavak:

„Nadležna tijela procjenjuju i prate razvoj praksi institucija u vezi s upravljanjem njihovim koncentracijskim rizikom koji proizlazi iz izloženosti prema središnjim drugim ugovornim stranama, što uključuje planove izrađene u skladu s člankom 76. stavkom 2. petim podstavkom ove Direktive te napredak koji su postigle u prilagodbi svojih poslovnih modela zahtjevima utvrđenima u članku 7.a Uredbe (EU) br. 648/2012.";

4. u članku 100. dodaje se sljedeći stavak:

„5. EBA, u suradnji s ESMA-om, izrađuje smjernice u skladu s člankom 16. Uredbe (EU) br. 1093/2010 kojima se utvrđuje dosljedna metodologija za uključivanje koncentracijskog rizika koji proizlazi iz izloženosti prema središnjim drugim ugovornim stranama u nadzorno testiranje otpornosti na stres.

EBA izdaje smjernice iz prvog podstavka ovog stavka do 25. lipnja 2026.";

5. u članku 104. stavku 1. dodaje se sljedeća točka:

„(o) zahtijevati od institucija, ako nadležno tijelo smatra da postoji prekomjerni koncentracijski rizik koji proizlazi iz izloženosti prema središnjoj drugoj ugovornoj strani, da smanje izloženosti prema toj središnjoj drugoj ugovornoj strani ili da usklade izloženosti na svim svojim računima za poravnanje u skladu s člankom 7.a Uredbe (EU) br. 648/2012.".

Članak 3.

Izmjene Direktive (EU) 2019/2034

Direktiva (EU) 2019/2034 mijenja se kako slijedi:

1. u članku 3. stavku 1. dodaju se sljedeće točke:

„34. ‚središnja druga ugovorna strana' znači središnja druga ugovorna strana kako je definirana u članku 2. točki 1. Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (*);

35. ‚kvalificirana središnja druga ugovorna strana' znači kvalificirana središnja druga ugovorna strana kako je definirana u članku 4. stavku 1. točki 88. Uredbe (EU) br. 575/2013.

(*) Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju (SL L 201, 27.7.2012., str. 1.).";

2. u članku 26. stavku 1. točka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) učinkovite postupke za utvrđivanje, upravljanje, praćenje rizika i izvješćivanje o rizicima kojima su investicijska društva izložena ili bi mogla biti izložena odnosno rizicima koje predstavljaju ili bi mogla predstavljati za druge, uključujući koncentracijski rizik koji proizlazi iz izloženosti prema središnjim drugim ugovornim stranama, uzimajući u obzir uvjete iz članka 7.a Uredbe (EU) br. 648/2012;";

3. članak 29. stavak 1. mijenja se kako slijedi:

(a) dodaje se sljedeća točka:

„(e) bitnih izvora i učinaka koncentracijskog rizika koji proizlazi iz izloženosti prema središnjim drugim ugovornim stranama i svakog znatnog utjecaja na regulatorni kapital.";

(b) iza petog podstavka umeće se sljedeći podstavak:

„Za potrebe prvog podstavka točke (e) države članice osiguravaju da upravljačko tijelo izradi posebne planove i mjerljive ciljeve u skladu sa zahtjevima utvrđenima u skladu s člankom 7.a Uredbe (EU) br. 648/2012 radi praćenja i otklanjanja koncentracijskog rizika koji proizlazi iz izloženosti prema središnjim drugim ugovornim stranama koje nude usluge od znatne sistemske važnosti za Uniju odnosno jednu ili više njezinih država članica.";

4. u članku 36. stavku 1. dodaje se sljedeći podstavak:

„Za potrebe prvog podstavka točke (a) nadležna tijela procjenjuju i prate razvoj praksi investicijskih društava koje se odnose na upravljanje njihovim koncentracijskim rizikom koji proizlazi iz izloženosti prema središnjim drugim ugovornim stranama, uključujući planove izrađene u skladu s člankom 29. stavkom 1. ove Direktive te napredak koji su postigle u prilagodbi svojih poslovnih modela zahtjevima iz članka 7.a Uredbe (EU) br. 648/2012.";

5. članak 39. stavak 2. mijenja se kako slijedi:

(a) uvodni tekst zamjenjuje se sljedećim:

„Za potrebe članka 29., članka 36., članka 37. stavka 3. i članka 38. ove Direktive te primjene Uredbe (EU) 2019/2033 nadležna tijela imaju barem sljedeće ovlasti:";

(b) dodaje se sljedeća točka:

„(n) mogu zahtijevati od investicijskih društava da smanje izloženosti prema središnjoj drugoj ugovornoj strani ili da usklade izloženosti na svim svojim računima za poravnanje u skladu s člankom 7.a Uredbe (EU) br. 648/2012 ako nadležno tijelo smatra da postoji prekomjeran koncentracijski rizik koji proizlazi iz izloženosti prema toj središnjoj drugoj ugovornoj strani.".

Članak 4.

Prenošenje

1. Države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom do 25. lipnja 2026. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.

Kada države članice donose te mjere, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Načine tog upućivanja određuju države članice.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih mjera nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 5.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 6.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Strasbourgu 27. studenoga 2024.

Za Europski parlament	*Za Vijeće*
Predsjednica	*Predsjednik*
R. METSOLA	BÓKA J.